

WYMAGANIA EDUKACYJNE DLA KLASY VI Z HISTORII

Wymaganie edukacyjne na poszczególne oceny z historii dla klasy VI szkoły podstawowej, program „Wczoraj i dziś”.

Dział I. Walka o odzyskanie niepodległości

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> zaznacza na osi czasu datę III rozbioru Polski, 1797, 1807, opowiada, kim byli Jan Henryk Dąbrowski, J. Wybicki i Napoleon Bonaparte przedstawia okoliczności, w jakich doszło do utworzenia Legionów Polskich we Włoszech zaznacza na osi czasu daty wybuchu i upadku powstania listopadowego wymienia państwa, do których po upadku powstania listopadowego udało się najwięcej Polaków opowiada, kim byli Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz i Józef Bem wymienia najważniejsze osiągnięcia wybitnych Polaków działających na emigracji w XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminów: <i>rewolucja, emigracja, zabór</i> podaje datę wybuchu rewolucji francuskiej opisuje sytuację Rzeczypospolitej na przełomie XVIII i XIX w. wyjaśnia, do jakich wydarzeń historycznych nawiązują słowa polskiego hymnu narodowego wskazuje na mapie Księstwo Warszawskie wskazuje na mapie obszar Królestwa Polskiego wyjaśnia znaczenie terminów: <i>detronizacja, represje, konfiskata,</i> podaje przyczyny i skutki powstania listopadowego wymienia obszary wchodzące 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny wybuchu rewolucji francuskiej opisuje dalsze losy Legionów Polskich wymienia elementy ubioru legionistów nawiązujące do tradycji dawnej Rzeczypospolitej przedstawia postanowienia kongresu wiedeńskiego dotyczące sprawy polskiej wymienia najważniejsze bitwy powstania listopadowego podaje przyczyny klęski powstania listopadowego tłumaczy, czym był romantyzm wyjaśnia znaczenie terminów: <i>emisariusz, Wiosna Ludów</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, jakie znaczenie miało dla Polaków utworzenie Księstwa Warszawskiego tłumaczy znaczenie uchwały o barwach narodowych ocenia, jakie znaczenie dla rozwoju kultury polskiej miał dorobek twórców emigracyjnych wskazuje na mapie obszary dłuższego utrzymywania się walk partyzanckich porównuje powstanie listopadowe ze styczniowym interpretuje utwór <i>Boże coś Polskę</i> 	<ul style="list-style-type: none"> szuka w różnych źródłach informacji na temat N. Bonaparte'go i ocenia tę postać szuka w różnych źródłach informacji dotyczących księcia Józefa Poniatowskiego

<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania styczniowego • wymienia cele walki powstańców listopadowych i styczniowych 	<p>w skład Królestwa Polskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>Wielka Emigracja</i> • podaje przyczyny Wielkiej Emigracji • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>manifestacja, branka, katorga</i> • podaje przyczyny i skutki powstania styczniowego • opowiada, kim był Romuald Traugutt • podaje przykłady represji zastosowanych przez Rosję wobec Polaków po klęsce powstania z lat 1863–1864 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego w XIX w. Polacy walczyli o wolność innych narodów • wymienia polskich twórców działających obecnie poza granicami Polski • omawia sytuację panującą w Królestwie Polskim w przededniu powstania styczniowego • przedstawia okoliczności wybuchu zrywu • omawia charakter walk powstańczych • wyjaśnia, jak funkcjonowało podziemne państwo polskie 		
--	--	--	--	--

Dział II. Pod zaborami

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>germanizacja, rusyfikacja,</i> • podaje przyczyny strajku szkolnego polskich dzieci we Wrześni w 1901 r. • tłumaczy, na czym polegał 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>cenzura, strajk szkolny, spółdzielnia</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>maszyna parowa, robotnik, fabrykant, związek zawodowy, strajk, socjalizm, komunizm,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu źródłowego omawia sytuację polskich dzieci w zaborze rosyjskim • porównuje sytuację ludności polskiej w zaborze rosyjskim, 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyczyny i skutki rewolucji przemysłowej • porównuje warunki pracy w XIX-wiecznych fabrykach z tymi panującymi we 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia i uzasadnia, który XIX-wieczny wynalazek miał największy wpływ na życie ludzi

<p>protest Michała Drzymały</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasługi, jakie dla rozwoju kultury polskiej wnieśli: Jan Matejko, Stanisław Moniuszko, Henryk Sienkiewicz, Stanisław Wyspiański, Helena Modrzejewska • wyjaśnia, jakie zastosowanie znalazł silnik parowy • wie kim była Maria Skłodowska - Curie • wymienia najważniejsze XIX-wieczne wynalazki i tłumaczy, jakie zmiany przyniosły one w życiu codziennym ówczesnych ludzi 	<p><i>rewolucja przemysłowa, manufaktura</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o rozwoju przemysłu w XIX w. • rozróżnia rzemieślnicze i fabryczne formy produkcji • opisuje warunki pracy w XIX-wiecznej fabryce • wymienia najlepiej rozwinięte gałęzie przemysłu w każdym z zaborów • rozróżnia emigrację polityczną i zarobkową • wskazuje na mapie państwa, w których najczęściej osiedlali się emigranci z ziem polskich • ocenia wpływ rozwoju kolei żelaznych na życie ludzi • przedstawia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Wilhelma Roentgena • omawia postęp, jaki dokonał się w medycynie i naukach przyrodniczych w XIX w. • wyjaśnia, czym jest Nagroda Nobla 	<p>austriackim i pruskim</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposoby walki Polaków z germanizacją i rusyfikacją • opowiada, kim był Hipolit Cegielski • wskazuje na mapie Galicję • wymienia najważniejsze dokonania Ignacego Łukasiewicza i Tomasza Edisona • porównuje warunki życia w XIX-wiecznym mieście z tymi panującymi współcześnie • pokazuje na mapie najbardziej uprzemysłowione miasta Polski 	<p>współczesnych zakładach przemysłowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje warunki życia robotników z sytuacją fabrykantów • przedstawia postulaty głoszone przez zwolenników socjalizmu 	
--	--	---	---	--

Dział III. Odrodzenie państwa polskiego

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu okres, w którym trwała I wojna światowa, oraz datę podpisania traktatu wersalskiego • zaznacza na osi czasu datę odzyskania niepodległości przez Polskę • wymienia zasługi Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego dla Polski • wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada 1918 r. został uznany za datę odzyskania niepodległości przez Polskę • wskazuje na mapie granice II Rzeczypospolitej • podaje nazwy państw sąsiadujących z Polską w dwudziestoleciu międzywojennym • określa, dlaczego Polskę po 1918 r. nazywa się II Rzeczpospolitą • wymienia mniejszości narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>front, bolszewicy, wojna domowa</i> • tłumaczy, dlaczego konflikt zbrojny z lat 1914–1918 określa się jako wojnę światową • wskazuje na mapie kraje należące do ententy i państwa centralne • tłumaczy, jaki cel przyświecał utworzeniu Legionów Polskich • zaznacza na osi czasu daty wybuchu powstania wielkopolskiego i III powstania śląskiego oraz Bitwy Warszawskiej • wymienia i wskazuje na mapie obszary, o które Rzeczpospolita toczyła walki w latach 1918–1921 • tłumaczy, w jakim celu wybuchły powstanie wielkopolskie i III powstanie śląskie • wyjaśnia, jakie było znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny wybuchu I wojny światowej • przedstawia rodzaje broni zastosowane po raz pierwszy w czasie konfliktu zbrojnego z lat 1914–1918 • wskazuje na mapie obszary, na których toczyła się I wojna światowej • wymienia czynniki, które zadecydowały o odzyskaniu niepodległości przez Polskę w 1918 r. • na podstawie tekstu źródłowego przedstawia sytuację w Warszawie w pierwszych dniach wolności • omawia trudności, z jakimi zmagало się odrodzone państwo polskie • opowiada, jak obchodzi się Narodowe Święto Niepodległości w miejscu jego zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia społeczno-gospodarcze skutki I wojny światowej • wymienia przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji w 1917 r. • tłumaczy, jakie zmiany zaszły w Rosji w wyniku rewolucji • tłumaczy, jaki był wpływ zniszczeń dokonanych w wyniku I wojny światowej na proces odbudowy Polski • wyjaśnia, w jaki sposób spory graniczne wpłynęły na stosunki dyplomatyczne II Rzeczypospolitej z sąsiednimi państwami • charakteryzuje społeczeństwo II Rzeczypospolitej • wskazuje na mapie obszary zamieszkiwane przez poszczególne mniejszości narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Opowiada o działalności szpiegów na terenie wolnego miasta Gdańsk • ocenia, które osiągnięcie II Rzeczypospolitej było najważniejsze, i uzasadnia swoją opinię • określa, jaką rolę we współczesnej Polsce odgrywa Gdynia • porównuje sytuację w e współczesnej Europie z sytuacją, która panowała na kontynencie na początku XX wieku

<p>i religijne zamieszkujące II Rzeczypospolitą</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Gdynię • wymienia najważniejsze sukcesy gospodarcze II Rzeczypospolitej • tłumaczy, kim był Władysław Reymont 	<p>odrodzonej Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>parlament, marszałek Polski, partia, opozycja, zamach majowy, ziemiaństwo, grekokatolicyzm</i> • zaznacza na osi czasu datę zamachu majowego • tłumaczy, na czym polegał demokratyczny charakter państwa polskiego do 1926 r. • wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w ustroju Polski po zamachu majowym • omawia trudności, z jakimi zmagало się odrodzone państwo polskie • wyjaśnia znaczenie terminów <i>analfabetyzm, Centralny Okręg Przemysłowy</i> • przedstawia znaczenie budowy portu w Gdyni i powstania Centralnego Okręgu Przemysłowego dla II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jakie decyzje dotyczące ziem polskich zapadły na konferencji pokojowej w Wersalu • umiejscawia na mapie Wolne Miasto Gdańsk • wskazuje na mapie obszary, na których przeprowadzono plebiscyty • wyjaśnia, co osiągnęli Polacy w wyniku powstania wielkopolskiego i III powstania śląskiego • tłumaczy, kogo nazywa się Orłętami Lwowskimi • wymienia skutki wojny polsko-bolszewickiej • wyjaśnia, kim był Gabriel Narutowicz • przedstawia okoliczności, w jakich doszło do zamachu majowego • wie, czym jest ikona • opisuje warunki życia wybranej grupy społecznej mieszkającej w II Rzeczypospolitej 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia decyzję Józefa Piłsudskiego o zorganizowaniu zamachu majowego • wskazuje na mapie najważniejsze ośrodki przemysłowe w międzywojennej Polsce 	
---	--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób władze II Rzeczypospolitej zwalczały analfabetyzm • tłumaczy, kim był Eugeniusz Kwiatkowski • opowiada o rozwoju polskiej kultury i sportu w dwudziestoleciu międzywojennym • wymienia najpopularniejsze rozrywki mieszkańców II Rzeczypospolitej 		
--	--	--	--	--

Dział IV. Świat między wojnami

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> • rozwija skrót ZSRR • tłumaczy, jakie znaczenie dla rozwoju nauki miały osiągnięcia Aleksandra Fleminga i Alberta Einsteina • podaje przykłady rozrywek, które rozpowszechniły się w epoce międzywojennej • wie, kim był J. Stalin • wymienia charakterystyczne cechy polityki Stalina wobec 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie mapy omawia najważniejsze zmiany terytorialne w Europie po I wojnie światowej • wyjaśnia termin <i>dwudziestolecie międzywojenne</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>totalitaryzm, propaganda, łagier</i> • objaśnia, na czym polegało upaństwowienie gospodarki w Związku Radzieckim • wyjaśnia znaczenie terminów: 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jak rozwój nauki i techniki w powojennym świecie wpłynął na codzienne życie ludzi • tłumaczy, czym jest jazz • wyjaśnia, jakie zmiany zaszły w modzie po 1918 r. • wymienia najpopularniejszych bohaterów komiksów i filmów z okresu międzywojennego 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia metody, jakie stosował Stalin, aby wymusić posłuszeństwo na mieszkańcach ZSRR • porównuje sposób sprawowania władzy w państwie totalitarnym z rządami w kraju demokratycznym • wyjaśnia, jakie zagrożenia dla współczesnego świata niesie rasizm i dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Korea Północna jest przykładem państwa totalitarnego i podaje przykłady działań przywódcy tego państwa • opowiada o życiu A. Fleminga i jego dokonaniach oraz ocenia jego dokonania dla rozwoju medycyny • podaje przykłady

<p>społeczeństwa ZSRR</p> <p>(metody sprawowania władzy)</p> <ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, czym był Wielki Głód • zaznacza na osi czasu datę objęcia urzędu kanclerza Niemiec przez Adolfa Hitlera • podaje charakterystyczne cechy polityki Adolfa Hitlera wobec społeczeństwa niemieckiego w tym Żydów • wymienia żądania wysuwane przez III Rzeszę wobec Polski 	<p><i>nazizm, rasizm, kanclerz, obóz koncentracyjny</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, kogo Hitler obarczył winą za klęskę Niemiec w I wojnie światowej • określa stosunek Hitlera do ludności żydowskiej • wyjaśnia, czym była „noc kryształowa” • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Wehrmacht, Armia Czerwona, Prusy Wschodnie</i> • charakteryzuje politykę ustępstw prowadzoną przez państwa zachodnie względem Hitlera • tłumaczy, jakie zagrożenie dla Rzeczypospolitej stwarzał tajny protokół dołączony do paktu Ribbentrop-Mołotow • charakteryzuje stanowisko polskich władz wobec żądań niemieckich 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności powstania Związku Radzieckiego • na podstawie tekstu źródłowego opowiada o warunkach życia w łagrach • przedstawia okoliczności, w jakich Hitler zdobył władzę w Niemczech • wyjaśnia, jaki stosunek miał Hitler do traktatu wersalskiego, państw demokratycznych i ZSRR • na podstawie tekstu źródłowego omawia sytuację Żydów w hitlerowskich Niemczech • podaje przykłady łamania traktatu wersalskiego przez Hitlera • charakteryzuje politykę Adolfa Hitlera wobec Austrii i Czechosłowacji w latach 1938–1939 • na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia, dlaczego polskie władze nie przyjęły niemieckich żądań w 1939 r. 	<p>należy z nim walczyć</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje sposób sprawowania władzy przez Hitlera w III Rzeszy z rządami Stalina w Związku Radzieckim • ocenia politykę polskich władz względem Czechosłowacji • ocenia, czy stanowisko Polski wobec żądań niemieckich było słuszne • ocenia stanowisko państw zachodniej Europy względem III Rzeszy • tłumaczy, dlaczego podpisanie paktu Ribbentrop- Mołotow jest nazywane IV rozbiorem Polski 	<p>współczesnych działań organizacji międzynarodowych strzegących pokoju na świecie</p>
--	---	---	--	---

• wymienia działania, jakie podjęła Rzeczpospolita na wypadek konfliktu zbrojnego z III Rzeszą

Dział V. Druga wojna światowa

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> zaznacza na osi czasu daty rozpoczęcia II wojny światowej oraz agresji ZSRR na Polskę wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę wie, kim byli A. Hitler, J. Stalin wyjaśnia znaczenie terminów: <i>alianci, państwa osi</i> wymienia najważniejsze państwa walczące po stronie aliantów oraz sojuszników Niemiec zaznacza na osi czasu datę zakończenia II wojny światowej podaje nazwy państw, które najbardziej przyczyniły się do klęski Niemiec i Japonii wymienia, gdzie poza granicami naszego kraju walczyli polscy żołnierze w czasie II wojny 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny wybuchu wojny w 1939 r. wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kampania wrześniowa, internowanie</i> wskazuje na mapie państwa, które dokonały agresji na Polskę oraz linię podziału ziem polskich między Niemcy a ZSRR wymienia najważniejsze bitwy kampanii wrześniowej omawia wkład ludności cywilnej w obronę kraju w 1939 r. przedstawia skutki klęski Polski w kampanii wrześniowej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>inwazja, alianci, państwa osi, koalicja antyhitlerowska</i> zaznacza na osi czasu daty 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje najważniejsze bitwy kampanii wrześniowej omawia przyczyny klęski Rzeczypospolitej w 1939 r. wyjaśnia, na czym polega wojna totalna tłumaczy, w jaki sposób współcześnie upamiętnia się bohaterstwo polskich żołnierzy walczących w kampanii wrześniowej wyjaśnia, dlaczego Stany Zjednoczone przystąpiły do wojny opowiada o zrzuconiu bomby atomowej na Hiroszimę i Nagasaki wymienia przyczyny i skutki użycia broni atomowej przeciwko Japończykom w 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia postawę polskich żołnierzy i ludności cywilnej w pierwszych tygodniach wojny opowiada o najważniejszych działaniach wojennych w Europie i na Dalekim Wschodzie w latach 1940–1942 ocenia znaczenie przyłączenia się ZSRR i USA do koalicji antyhitlerowskiej opowiada o najważniejszych działaniach wojennych w Europie i na Dalekim Wschodzie w latach 1943–1945 ocenia decyzję amerykańskiego dowództwa o zrzuconiu 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia historię niedźwiedzia Wojtka ocenia, czy użycie bomby atomowej przez USA było słuszne gromadzi informacje o losach swoich przodków w 1939 r. opowiada o losach swojej miejscowości w latach 1939–1945 opowiada o wojennych losach ludności żydowskiej w swoim miejscu zamieszkania

<p>światowej(2 – 3 miejsca)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania warszawskiego • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>okupacja, inteligencja, łapanka, getto, Armia Krajowa, Polskie Państwo Podziemne</i> • opowiada, czym były zbrodnie katyńska oraz zbrodnie wołyńska • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>obóz zagłady, konspiracja</i> • wymienia Auschwitz-Birkenau jako przykład największego niemieckiego obozu zagłady na ziemiach polskich • opisuje sytuację ludności żydowskiej pod okupacją niemiecką • wie, kim była Irena Sendlerowa 	<p>ataku III Rzeszy na ZSRR i przystąpienia USA do koalicji antyhitlerowskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie kraje, które padły ofiarą agresji hitlerowskiej • tłumaczy, jakie znaczenie dla dalszych losów II wojny światowej miało przyłączenie się Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego do walki po stronie aliantów • wymienia bitwy mające największy wpływ na przebieg II wojny światowej • opowiada, gdzie poza granicami naszego kraju walczyli polscy żołnierze w czasie II wojny światowej • tłumaczy, jakie zagrożenia dla ludzkości niesie użycie broni atomowej • podaje przyczyny i skutki powstania warszawskiego • zaznacza na osi czasu datę wybuchu powstania w getcie warszawskim • wskazuje na mapie największe getta i obozy hitlerowskie 	<p>1945</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje wkład polskich jednostek wojskowych w pokonanie Niemiec i ich sojuszników • wyjaśnia, w jaki sposób obecnie upamiętnia się polskich żołnierzy walczących w czasie II wojny światowej • wskazuje na mapie miejsca mordu polskich oficerów w 1940 r. • wymienia obszary, na których dokonano zbrodni wołyńskiej • opisuje charakter Polskiego Państwa Podziemnego • tłumaczy, w jaki sposób obecnie upamiętnia się wydarzenia z czasów II wojny światowej • wymienia polskie miasta, w których podczas II wojny światowej Niemcy utworzyli największe getta • podaje przyczyny wybuchu powstania w getcie 	<p>bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia postawę cywilów i żołnierzy walczących w powstaniu warszawskim • ocenia postawy, jakie Polacy przyjmowali wobec Holocaustu w czasie II wojny światowej 	
---	---	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, w jaki sposób Niemcy i ZSRR dążyły do wyniszczenia narodu polskiego • wymienia formy oporu polskiego społeczeństwa wobec okupantów • omawia przebieg powstania warszawskiego • tłumaczy, czym był Holokaust • przedstawia zasługi Ireny Sendlerowej 	<p>warszawskim</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia postać Janusza Korczaka • na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia, w jaki sposób Polacy ratowali żydowskie dzieci • tłumaczy, co wydarzyło się w Jedwabnem w 1941 r. • wyjaśnia, w jaki sposób upamiętnia się osoby, które ratowały Żydów podczas wojny • wie, kim byli: Wł. Anders, Wł. Sikorski, S. Maczek, St. Starzyński, S. Sosabowski, H. Dobrzański, J. Beck, F. Kleberg, Z. Berling i inne ważne postacie związane z II wojną światową 		
--	---	---	--	--

Dział VI. Polska Rzeczpospolita Ludowa

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie granice Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i wymienia jej sąsiadów • podaje nazwy obszarów przyłączonych do państwa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>zimna wojna</i>, <i>NATO</i>, <i>Układ Warszawski</i>, <i>wyścig zbrojeń</i> • tłumaczy, z czego wynikał 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia znaczenie terminu <i>żelazna kurtyna</i> • tłumaczy, czym był mur 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia działania podejmowane przez komunistów w celu zdobycia władzy w Polsce • wyjaśnia, na czym 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny wojny w Wietnamie • opisuje rolę NATO we współczesnym świecie

<p>polskiego po 1945 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wie, w jaki sposób komuniści przejęli władzę w powojennej Polsce • rozumie termin opozycja demokratyczna • rozwija skrót PRL • wymienia trudności, z jakimi zmagali się mieszkańcy PRL • wymienia żądania uczestników manifestacji organizowanych w PRL przeciwko rządowi komunistów • wie, w jaki sposób władze komunistyczne odnosiły się do manifestacji organizowanych przez społeczeństwo • wie, kim był Jan Paweł II • zaznacza na osi czasu daty powstania Solidarności i wprowadzenia stanu wojennego w Polsce • opowiada, kim był Lech Wałęsa • wymienia przykłady ograniczania praw i wolności obywatelskich Polaków w okresie stanu wojennego 	<p>podział powojennej Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie państwa należące do NATO oraz kraje tworzące Układ Warszawski • wyjaśnia, w jakich dziedzinach USA i ZSRR rywalizowały ze sobą w drugiej połowie XX w. • wyjaśnia, w jaki sposób komuniści przejęli władzę w powojennej Polsce • charakteryzuje stosunek komunistycznych władz do działaczy opozycyjnych • wymienia skutki przejęcia władzy w Polsce przez komunistów <p>rozwija skróty PZPR i PRL</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiada o PRL, używając wyrażenia: <i>zależność od ZSRR, odbudowa zniszczeń wojennych</i> • podaje przykłady świadczące o zależności Polski od ZSRR • wyjaśnia, na czym polegała dyktatura partii komunistycznej • tłumaczy, czym było i jakie problemy powodowało centralne 	<p>berliński</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak zmieniła się sytuacja w Europie od momentu zakończenia zimnej wojny • porównuje obszar powojennej Polski z terytorium II Rzeczypospolitej • tłumaczy, czym były przesiedlenia ludności • na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia, w jaki sposób komuniści odnieśli zwycięstwo wyborcze w 1947 r. • rozwija skrót SB • wymienia metody stosowane przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa do walki z przeciwnikami władzy komunistycznej • tłumaczy, czym charakteryzowały się czasy stalinowskie w Polsce • opowiada, jakie zmiany wprowadzili komuniści w polskiej gospodarce • wymienia pozytywne i negatywne strony życia w 	<p>polegała propaganda sukcesu głoszona w czasach PRL</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę Kościoła katolickiego i Polaków działających na emigracji w czasach PRL • opowiada o pacyfikacji kopalni „Wujek • porównuje współczesne strajki z demonstracjami organizowanymi w PRL • tłumaczy, na czym polegała działalność Służby Bezpieczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia sylwetkę Jerzego Popiełuszki • przybliża działalność współczesnych noblistów
---	--	--	--	---

	<p>planowanie w gospodarce</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu daty wystąpień w Poznaniu w 1956 r., na Wybrzeżu w 1970 r. oraz w Radomiu, Ursusie i Płocku w 1976 r. • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>opozycja demokratyczna, Milicja Obywatelska, Radio Wolna Europa</i> • przedstawia stosunek władz komunistycznych do żołnierzy i działaczy podziemia niepodległościowego • wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne odnosiły się do manifestacji organizowanych przez społeczeństwo • wyjaśnia, jaką rolę odegrał papież Jan Paweł II w walce Polaków o swobody demokratyczne • wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstała Solidarność i jakie żądania wysuwała wobec rządzących • tłumaczy, na czym polegała walka bez przemocy prowadzona przez działaczy opozycji 	<p>komunistycznej Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>Żołnierze Wyklęci</i> • tłumaczy, dlaczego członkowie podziemia niepodległościowego kontynuowali walkę z komunistami po 1945 r. • określa, w jakim celu powołano Komitet Obrony Robotników • omawia formy oporu Polaków wobec komunistycznej władzy • opowiada o zasługach kardynała Stefana Wyszyńskiego i Jana Pawła II • wymienia przyczyny strajków w 1980 r. • wyjaśnia, w jakim celu Wojciech Jaruzelski wprowadził stan wojenny • podaje przykłady działań, jakie w okresie stanu wojennego władze podejmowały przeciwko opozycji 		
--	---	--	--	--

	demokratycznej			
--	----------------	--	--	--

Dział VII. Współczesna Polska

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> • zaznacza na osi czasu daty obrad Okrągłego Stołu i pierwszych wolnych wyborów • podaje oficjalną nazwę państwa polskiego • wie, kto został pierwszym prezydentem Polski wybranym w demokratycznych wyborach • zaznacza na osi czasu datę uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej • wskazuje na mapie III Rzeczpospolitą • omawia wybrane prawa dziecka • podaje nazwy instytucji, do których mogą się zwrócić młodzi ludzie, gdy ich prawa są łamane • wymienia uczniowskie prawa i obowiązki • wymienia podstawowe prawa 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Okrągły Stół, wolne wybory</i> • opowiada, kto został pierwszym prezydentem Polski wybranym w demokratycznych wyborach • tłumaczy, kim był Tadeusz Mazowiecki • wymienia najważniejsze zmiany, jakie nastąpiły w Polsce i Europie w latach 1989–1991 • wskazuje na mapie III Rzeczpospolitą i jej sąsiadów • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>konstytucja, władze samorządowe, wolne media, opinia publiczna, wolność słowa</i> • wymienia kompetencje poszczególnych organów władzy państwowej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny i skutki obrad Okrągłego Stołu • wskazuje na mapie Europy państwa, które powstały lub odrodziły się po upadku ZSRR • wyjaśnia znaczenie terminu <i>Jesień Narodów</i> • przedstawia najważniejsze wydarzenia z lat 1989- 1992 (<i>upadek muru berlińskiego, rozpad ZSRR, rozpad Jugosławii, zjednoczenie Niemiec</i>) • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gmina, powiat, województwo</i> • określa, kto aktualnie sprawuje urząd prezesa Rady Ministrów • wyjaśnia, w jaki sposób uczniowie mogą wpływać na 	<ul style="list-style-type: none"> • opowiada, jakie zmiany zaszły w polskiej szkole na skutek przeobrażeń politycznych po 1989 r. • ocenia znaczenie wyborów z 4 czerwca 1989 r. • tłumaczy, dlaczego sądy i trybunały są niezależne od pozostałych organów władzy • podaje przykłady działań mających na celu obronę praw człowieka na świecie • wyjaśnia, komu przyznawany jest Order Uśmiechu • ocenia fakt przystąpienia Polski do Unii Europejskiej • na podstawie fragmentu <i>Ody do radości</i> podejmuje próbę interpretacji tego 	<ul style="list-style-type: none"> • prezentuje sylwetkę Roberta Schumana • wymienia najważniejsze problemy miejscowości lub gminy, w której mieszka, i proponuje sposoby ich rozwiązania • opowiada o podejmowanych w średniowieczu próbach zjednoczenia kontynentu europejskiego • opowiada, w jaki sposób Polska wykorzystuje fundusze unijne • tłumaczy, czym był <i>Jarmark Europa</i>

<p>człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje rodzinę jako przykład najważniejszej grupy społecznej • określa znaczenie pracy w życiu człowieka • wyjaśnia znaczenie terminu UE • podaje przykłady krajów należących do UE • rozpoznaje symbole UE – flagę i hymn • zaznacza na osi czasu datę przystąpienia Polski do Unii Europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • tłumaczy, w czym wyraża się demokratyczny charakter państwa polskiego • wymienia organy władzy w Polsce • podaje nazwiska prezydentów Rzeczypospolitej wybranych w demokratycznych wyborach • na przykładach omawia zakres działań oraz sposób powoływania władz samorządowych w naszym kraju • wymienia przykłady działań realizowanych przez władze gminy, powiatu i województwa • wyjaśnia, czym są prawa człowieka • podaje przykłady praw i obowiązków obywateli Rzeczypospolitej • określa rolę Organizacji Narodów Zjednoczonych w dziedzinie przestrzegania praw człowieka na świecie • tłumaczy, czym zajmują się Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka • podaje przykłady grup 	<p>organizację życia szkoły</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności sformułowania praw człowieka • omawia wybrane prawa i obowiązki polskich obywateli • opisuje funkcjonowanie wybranych grup społecznych • podaje przykłady zawodów przeszłości i przyszłości • przedstawia zmiany, jakie zaszły w polskiej gospodarce po 1989 r. • wymienia pozytywne i negatywne skutki emigracji zarobkowej Polaków • wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej politycy europejscy zaczęli dążyć do zjednoczenia Europy • wyjaśnia, kim był Robert Schuman • omawia etapy procesu integracji europejskiej • objaśnia symbolikę flagi UE • tłumaczy, jakie możliwości 	<p>poematu</p>	
---	---	---	----------------	--

	<p>społecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę, jaką odgrywają określone grupy społeczne w społeczeństwie • tłumaczy na konkretnym przykładzie, na czym polega społeczny podział pracy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>kwalfikacje, gospodarka rynkowa, prywatyzacja, bezrobocie</i> • na podstawie różnych źródeł informacji podaje przykłady najistotniejszych problemów współczesnych Polaków • wyjaśnia znaczenie terminu <i>integracja europejska</i> • wymienia główne dziedziny, w jakich współpracują ze sobą państwa członkowskie Unii Europejskiej • tłumaczy, w czym wyraża się europejska solidarność • podaje przykłady działań podejmowanych przez państwa członkowskie wspólnoty w celu integracji • zaznacza na osi czasu daty 	<p>stwarza młodym Polakom członkostwo naszego kraju w Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>referendum, budżet</i> • omawia drogę Polski do członkostwa w UE • wyjaśnia, czym jest Parlament Europejski, ONZ 		
--	--	--	--	--

	<p>przystąpienia Polski do NATO i Unii Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia korzyści i ograniczenia związane z przynależnością Polski do UE określa, jakie znaczenie dla Polaków miało przystąpienie Rzeczypospolitej do strefy Schengen 			
--	--	--	--	--

Dział VIII. Problemy ludzkości

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<ul style="list-style-type: none"> zaznacza na osi czasu datę lądowania człowieka na Księżycu wymienia zmiany, jakie zaszły w dziedzinie transportu w drugiej połowie XX w. określa, czym jest kultura masowa tłumaczy, jak rozwój komputerów, internetu i telefonii komórkowej wpłynął na życie ludzi podaje przykłady korzyści i zagrożeń związanych z użytkowaniem mediów elektronicznych 	<ul style="list-style-type: none"> tłumaczy, co oznacza powiedzenie <i>świat stał się mniejszy</i>, i wskazuje przyczyny tego zjawiska ocenia, w jaki sposób rozwój nauki i techniki wpłynął na życie człowieka oraz środowisko naturalne wyjaśnia, dlaczego współczesny świat jest nazywany globalną wioską wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Trzeci Świat, slumsy</i>, wymienia problemy, z którymi zmagają się mieszkańcy państw 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg podboju kosmosu trwającego od połowy XX w. i określa, jak wpłynął on na życie ludzi wyjaśnia, co wydarzyło się w 1986 r. w Czarnobylu tłumaczy, czym jest klonowanie wymienia skutki degradacji środowiska naturalnego przez człowieka podaje przykłady działań podejmowanych w celu ograniczenia zanieczyszczeń na podstawie tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia, czy postęp techniczny przynosi współczesnemu światu więcej korzyści czy zagrożeń podaje przykłady międzynarodowych organizacji niosących pomoc krajom Trzeciego Świata oraz polskich organizacji charytatywnych ocenia, jaki rodzaj pomocy udzielanej państwom biednego Południa jest najbardziej skuteczną wymienia przyczyny i 	<ul style="list-style-type: none"> tłumaczy, jaki wpływ na rozwój nowoczesnych technologii miał Steve Jobs wskazuje problem współczesnego świata, który uważa za najważniejszy i proponuje sposób jego rozwiązania na podstawie zebranych informacji opisuje dowolną akcję przeprowadzoną przez jedną z organizacji charytatywnych

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady bezpiecznego korzystania z Internetu • zaznacza na osi czasu datę ataku terrorystycznego na World Trade Center • rozumie znaczenie terminu: <i>terroryzm</i>, • tłumaczy, dlaczego należy rozwiązywać spory za pomocą rozmów 	<p>Trzeciego Świata</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie obszary, w których odsetek ludzi cierpiących głód jest najwyższy • podaje przykłady działań pomocowych podejmowanych przez organizacje międzynarodowe i państwa • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>terroryzm</i>, <i>wojna lokalna</i> • wyjaśnia, jak społeczność międzynarodowa reaguje na wybuchy konfliktów zbrojnych • wymienia największe konflikty zbrojne ostatnich kilkudziesięciu lat • tłumaczy, jakie są przyczyny napiętych relacji między Zachodem a światem islamskim • wyjaśnia, czym jest terroryzm i jakie stwarza zagrożenia • przedstawia sposoby walki z międzynarodowym terroryzmem • opowiada, w jaki sposób państwa i organizacje międzynarodowe starają się zapobiegać konfliktom na 	<p>źródłowego wyjaśnia, w jaki sposób ludzkość zużywa zasoby naturalne Ziemi</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wykorzystuje się w szkołach nowoczesne technologie • omawia znaczenie kultury amerykańskiej na świecie • przedstawia rozwój telewizji, komputerów i internetu • wyjaśnia, do jakich osób lub instytucji mogą się zwrócić ofiary przemocy w sieci • tłumaczy, jakich reguł powinni przestrzegać użytkownicy Internetu • wymienia powody, dla których należy wspierać mieszkańców ubogich państw • tłumaczy, na czym polega wolontariat • określa, jakie znaczenie ma pomoc udzielana krajom Trzeciego Świata • porównuje sytuację dzieci w Polsce z warunkami życia młodych ludzi w krajach 	<p>skutki wojen w Afganistanie (2001 r.) i Iraku (2003 r.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia okoliczności sporu ukraińsko-rosyjskiego o Krym (2014) 	
---	--	---	---	--

	świecie	Trzeciego Świata		
		<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie rejony, w których dochodzi do konfliktów zbrojnych i wojen • podaje przyczyny masowych wystąpień w państwach islamskich w latach 2010-2011 • podaje przyczyny konfliktu izraelsko-palestyńskiego		